

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/51/2013
Identifikačné číslo spisu:	1107010641
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Lipovský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1107010641.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Milana Lipovského a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Pavla Farkaša na neverejnom zasadnutí v Bratislave 26. februára 2014 v trestnej veci obvinenej Ing. M. E. pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b/ zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Tr. zák.) vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 1T 89/2007, o dovolaní, ktoré podala obvinená Ing. M. E., zastúpená advokátom JUDr. Milanom Rollom, advokátom v Bratislave, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 23. októbra 2013, sp. zn. 3To 22/2013, na základe § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. a podľa § 386 a § 388 ods. 1 Tr. por. takto

rozhodol:

Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 23. apríla 2013, sp. zn. 3To 22/2013,

bol porušený zákon

v ustanovení § 2 ods. 10 a § 34 ods. 1 Tr. por. v neprospech obvinenej Ing. M. E..

Toto uznesenie krajského súdu sa z r u š u j e .

Z r u š u j e sa aj rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 16. apríla 2012, sp. zn. 1T 89/2007.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Bratislava I sa p r i k a z u j e , aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo 16. apríla 2012, sp. zn. 1T 89/2007, obvinená Ing. M. E. bola uznaná za vinnú zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 písm. b/ Tr. zák. v podstate na tom skutkovom základe, že

ako konateľka spoločnosti s ručením obmedzeným (s.r.o.) SLOVFORFANT so sídlom v Bratislave firmu PN-KOREKT, družstvo v Piešťanoch, tým, že v Bratislave

dňa 16. júla 2004 podpísaním uzavrela mandátnu zmluvu, ktorou sa zaviazala ako mandatárka pre mandanta (uvedenú firmu) zabezpečiť poskytnutie a čerpanie hypotekárneho úveru s tuzemskou bankovou inštitúciou v sume 1,1 miliardy slovenských korún na realizáciu investičného zámeru mandanta v zmysle zmluvných podmienok, na základe čoho bola mandantovi vyplatená záloha na províziu vkladom na určitý účet v akciovej spoločnosti (a.s.) Uni Banka so sídlom v Bratislave;

dňa 24. septembra 2004 podpísala mandátnu zmluvu, ktorou sa zaviazala pre mandanta zabezpečiť uzavretie úverovej zmluvy na čerpanie úverových zdrojov tuzemskou bankovou inštitúciou v sume 200 miliónov slovenských korún na realizáciu kúpy pozemku a výstavbu liečebných apartmánov v Piešťanoch v zmysle zmluvných podmienok, na základe čoho bola mandantovi vyplatená záloha na províziu v sume 800 tisíc slovenských korún, a to vkladom na určitý účet v a.s. Uni banka so sídlom v Bratislave v sume 200 tisíc slovenských korún a v sume 600 tisíc slovenských korún prevodom na určitý účet v a.s. Tatra banka so sídlom v Bratislave;

po vypracovaní podkladov pre úvery a vyplnení príslušných žiadostí mandantom a po ich odovzdaní na regionálnej pobočke a.s. Banka Dexia v Banskej Bystrici, dohodla rokovanie na ústredí a.s. Banka Dexia v Žiline na 4. apríla 2005, hoci od konca marca 2005 vedela o zápornom stanovisku banky k poskytnutiu úverov, na rokovanie sa nedostavila, pričom na ústredí banky nemali o rokovaní vedomosť;

prijatú zálohu späť nevrátila, čím firme PN KOREKT, družstvu v Piešťanoch spôsobila škodu 1 milión slovenských korún.

Okresný súd za to obvinenej podľa § 250 ods. 4 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody na 2 roky, výkon ktorého jej podmienenečne odložil na skúšobnú dobu 2 roky (§ 58 ods. 1 písm. a/, § 59 ods. 1 Tr. zák.); podľa § 287 ods. 1 Tr. por. obvinená bola zaviazaná na náhradu škody poškodenej firme v sume 33 193,92 €, pričom táto poškodená so zvyškom nároku na náhradu škody bola odkázaná na občianske súdne konanie (§ 288 ods. 2 Tr. por.).

Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 23. apríla 2013, sp. zn. 3To 22/2013, odvolanie obvinenej proti rozsudku súdu prvého stupňa bolo podľa § 319 Tr. por. zamietnuté.

Proti uzneseniu krajského súdu obvinená Ing. M. E. (zastúpená obhajcom) podala dovolanie, ktorým sa domáhala (na základe ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ a písm. i/ Tr. por.), aby dovolací súd vyslovil porušenie zákona (bližšie nešpecifikovaného) rozhodnutiami súdov prvého aj druhého stupňa, aby tieto zrušil a trestné stíhanie podľa § 320 ods. 1 písm. c/ Tr. por. zastavil (s poukazom na ustanovenia § 281 ods. 1 a § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. por.).

Dovolaateľka sumárne aplikovala použité dovolacie dôvody na nasledujúce okolnosti prípadu:

Svedkovia objasňujúci dôležité fakty (rovnako poškodeného) boli vypočutí v prípravnom konaní síce po začatí trestného stíhania (§ 160 zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov - Trestný poriadok), ale pred vznesením obvinenia (§ 163 ods. 1 Trestného poriadku), čím boli porušené práva obvinenej.

Dovolaateľka ďalšie porušenie zákona videla v tom, že ako uviedla, došlo „k zatajovaniu vykonaných dôkazov v prípravnom konaní zo strany orgánov činných v trestnom konaní“. Trestný spis totiž neobsahuje zápisnice o výsluchoch svedkov Ing. M. B. a Ing. N. Z. zo 6. júla 2006; kópie týchto zápisníc boli obhajobou predložené.

Dovolaateľka v týchto súvislostiach vyslovila názor, že uvádzané námietky znamenajú rozpor s čl. 6 ods. 3 písm. c/, písm. d/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (č. 209/1992 Zb.), ktorým

je Slovenská republika viazaná, resp. znamenajú odklon od stanoviska, trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. Tpj 63/2009).

V ďalšej časti dovolania obvinená Ing. M. E. namietala niektoré zistenia vo veci doteraz konajúcich súdov (najmä súdu krajského), resp. ich hodnotenie vyjadrené najmä v teraz napadnutom uznesení. Podľa názoru dovolateľky vykonané dokazovanie nepreukazuje jej vinu, osobitne z dôvodu absencie subjektívnej stránky (úmysel uviesť do omylu poškodeného už na začiatku ich zmluvného vzťahu), uviedla, že išlo o vzťah výslovne obchodnoprávny, bez jeho presahu do trestnoprávnej roviny, teda že jej konanie bolo nesprávne posúdené ako trestný čin.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) primárne konštatoval, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), boli splnené podmienky určené v § 373 Tr. por. a toto bolo podané po stanovenej lehote a predpísaným spôsobom (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.); dospel tiež k záveru, že boli splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

V zmysle tohto zákonného ustanovenia právo na obhajobu sa chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu ako aj zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Procesno-procesný kódex obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného charakteristické pre konkrétne štádium trestného konania. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. predpisuje, že uplatniť tento dôvod dovolania je možné len vtedy, ak právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

V rozhodovanej veci k takému porušeniu práv obhajoby došlo, keď z vcelku nepochopiteľných dôvodov neboli predložené súdu zo strany obžaloby isté dôkazy vykonané v prípravnom konaní. V dobe rozhodovania súdu prvého aj druhého stupňa v spise neboli zápisnice o výsluchoch svedkov Ing. M. B. a Ing. N. Z.; títo svedkovia boli vypočutí vyšetrovateľom v prípravnom konaní 6. júla 2006.

Selektívny výber dôkazov orgánmi prípravného konania odporuje ustanovenie § 2 ods. 10 Tr. por. (orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou okolnosti svedčiace proti obvinenému ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie). Vykonávanie dôkazov v oboch smeroch znamená aj ich zadokumentovanú podobu dať k dispozícii nielen pre potreby súdu (aby mu umožnil spravodlivé rozhodnutie), ale aj pre potreby strán v konaní, teda aj obvineného a obhajcu. Len takto je možné dosiahnuť rozhodnutie ako výsledok spravodlivého procesu.

Tomuto cieľu slúži aj úprava práv obvineného vyjadrená v ustanovení § 34 ods. 1 Tr. por., teda hlavne vyjadrovať sa ku všetkým (známym) dôkazom a od toho odvíjať svoju obhajobu.

Najvyšší súd na margo poznamenáva, že ustanovenia § 2 ods. 10 a § 34 ods. 1 Tr. por. zodpovedajú svojím obsahom ustanoveniu § 2 ods. 5 a § 33 ods. 1 Trestného poriadku.

V rozhodovanej veci takto postupované nebolo, a preto je potrebné konštatovať, že došlo k porušeniu ustanovenia § 2 ods. 10 a § 34 ods. 1 Tr. por. v neprospech obvinenej. Ide o porušenie jej bazálneho práva, ktoré zároveň znamená aj zásadné porušenie práva na obhajobu (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.).

Dovolací súd musí konštatovať, že tento nedostatok, hoci bol namietaný obvinenou a obhajcom už v odvolaní, nevedol krajský súd (ako súd odvolací) k adekvátnym záverom. Nie je totiž reálnou argumentáciou (str. 5 písomného vyhotovenia rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave z 23. apríla 2013, sp. zn. 3To 22/2013) o povinnosti obvinenej namietat tieto okolnosti už v predchádzajúcich štádiách konania, resp. názor, že síce orgány prípravného konania zanedbali svoje povinnosti a o konvalidácii nelegálneho stavu vypočutím spomínaných svedkov pred súdom.

Porušenie procesných predpisov v rozhodovanej veci vlastne by bolo možné až pri vrátení veci späť do štádia prípravného konania, k čomu však v súčasnom štádiu procesu nie je možné pristúpiť pre absenciu požiadavky generálneho prokurátora na taký postup (§ 389 ods. 1 Tr. por.).

Najvyšší súd však rezultuje, že dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. existujú a v ďalšom konaní je potrebné dosiahnuť, keď už nie absolútnu nápravu chybného právneho stavu, tak aspoň dôsledne zabezpečiť práva obhajoby. Týmto sú v danej situácii len opakované výsluchy do úvahy prichádzajúcich svedkov, resp. vykonanie aj iných potrebných dôkazov, pri realizácii ktorých bude môcť obhajoba dôsledne uplatniť svoje oprávnenia; doterajší postup nie je adekvátne označiť za dostatočný.

Najvyšší súd však tiež konštatuje, že nie je naplnený v dovolaní uvedený jeho dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., že totiž rozhodnutie je založené na nezákonne vykonaných dôkazoch. Dovolateľka oprela tento svoj názor (v kombinácii dôvodov dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ Tr. por.) najmä o judikatúru, konkrétne o stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. decembra 2009, sp. zn. Tpj 63/2009.

Podľa tohto stanoviska ak je výpoveď svedka jediným usvedčujúcim dôkazom alebo vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom, o ktorý chce prokurátor (ako nositeľ dôkazného bremena v konaní pred súdom) oprieť obžalobu, je nevyhnutné takého svedka (v prípravnom konaní) vypočuť až po vznesení obvinenia, resp. svedka vypočutého pred týmto úkonom znovu vypočuť, a tak zachovať právo obvineného na obhajobu - právo na kontradiktórny postup.

Zodpovedá realite, že v rozhodovanej veci viac svedkov bolo vypočutých síce po začatí trestného stíhania (vo veci) podľa § 160 Trestného poriadku, ale pred vznesením obvinenia (§ 163 ods. 1 Trestného poriadku), resp. títo po vznesení obvinenia už vypočutí neboli. Pravidlo preferované spomínaným stanoviskom najvyššieho súdu však bolo publikované až po vykonaní prípravného konania v rozhodovanej veci a nebolo by spravodlivé, účelné a v základe ani legálne žiadať v súčasnosti takto usmernený postup orgánov činných v trestnom konaní (všeobecne vo veciach, v ktorých prebehlo prípravné konanie pred uvedeným stanoviskom). Išlo by o retroaktivitu určitého právneho názoru, pričom je potrebné vziať do úvahy aj to, že judikatúra nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky prameňom práva. Týmto je len zákon a v dobe vykonávania úkonov prípravného konania v rozhodovanej veci orgány činné v trestnom konaní postupovali v súlade so slovenským trestným procesnoprávnym kódexom.

Najvyšší súd teda dôjde k záveru, že v rozhodovanej veci dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. nie sú dané, len na margo upozorňuje, že spomínané stanovisko reaguje iba na osobitné prípady. Ide o vypočutie svedka po začatí trestného stíhania a aj po vznesení obvinenia, ktorého výpoveď je jediným usvedčujúcim dôkazom, resp. vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom, o ktorý sa opiera obžaloba; nemôže ísť teda o dôkazy menej významné. Je potrebné tiež upozorniť, že spomínané stanovisko tiež uvádza, že ak obvinený žiada zopakovať výsluchy iných svedkov, je na úvahe orgánov činných v trestnom konaní (po posúdení dôkaznej situácie) rozhodnúť o potrebe vykonať kontradiktórny výsluch svedka; zároveň uvádza, že na spravodlivé súdne konanie a na kritickú previerku výpovede svedka postačuje, ak je výsluch svedka vykonaný v konaní pred súdom.

V rozhodovanej veci sa tak stalo, pričom zároveň je potrebné uviesť si kvalitatívne inú úroveň v prípade, ak protokol o výpovedi svedka vôbec nebola založená v trestnom spise; v takom prípade obhajoba len ťažko mohla reagovať na situáciu.

V podanom dovolaní bolo tvrdené, že jeho dôvod je daný aj ustanovením § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Dovolateľka uviedla, že neskôr kriminalizovaný skutok, za ktorý bola odsúdená, nie je trestným činom,

ale medzi ňou a poškodeným ide o obchodnoprávny vzťah. V dovolaní preto napadla skutkový stav zistený v doterajšom konaní, a to s poukazom a dôkaznú situáciu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku však nemôže skúmať a meniť. Argumenty uvádzané v dovolaní však mali byť preskúmané a zohľadnené v konaní na súde prvého či druhého stupňa, ktorého rozhodnutie znamená právoplatnosť pre skutkový stav uvedený v rozsudku okresného súdu. Najvyšší súd nie je kompetentný v konaní o dovolaní skúmať zistenie o skutkovom stave okrem prípadu, ak bol ako trestný čin posúdený skutok, ktorého znaky nenapĺňajú skutkovú podstatu deliktu, resp. opačne. V rozhodovanej veci v súčasnosti nie je pre dovolací súd dostatok podkladov pre zistenie, že nejde o trestný čin, teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení skutku, resp. že iné hmotnoprávne ustanovenia boli použité nesprávne. Ako už bolo uvedené, dovolací súd posúdený skutok neskúma a nemení, pričom v konaní o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku dôkazy sa nevykonávajú. Dovolanie nie je možné považovať za podnet na preskúmanie veci v každom smere (čo je v zásade úlohou konania o odvolaní), ide o úkon, v dôsledku ktorého sa skúmajú zásadne len právne otázky vo vymedzenom rámci.

Dovolanie je prípustné len proti výroku napadnutého súdneho rozhodnutia (§ 371 ods. 1, ods. 2, ods. 6 Tr. por.), a preto súd rozhodujúci o veci na základe dovolania sa nemohol meritórne zaoberať odôvodnením rozsudku okresného súdu či uznesenia súdu krajského. V tomto smere však je potrebné konštatovať, že argumentácia súdov najmä vo vzťahu k subjektívnej stránke skutkovej podstaty trestného činu podvodu (úmysel obvinenej) nie je komplexná a nevyvolávajúca možnosť diskutability. Keďže v ďalšom konaní bude pokračovať okresný (krajský) súd, je možnosť tento nedostatok napraviť.

Najvyšší súd v konaní o dovolaní je súdom kasačným, ktorý nemá kompetenciu rozhodnúť v merite veci (po zistení dôvodu dovolania, vyslovení porušenia zákona, zrušení napadnutého rozhodnutia, resp. aj ďalších), ale vec vráti súdu nižšieho stupňa na nové prerokovanie a meritórne rozhodnutie. Z tohto dôvodu nebolo možné sa zaoberať návrhom uvedeným v dovolaní, aby trestné stíhanie obvinenej bolo zastavené; posúdiť túto otázku musia súdy následne konajúce vo veci.

Najvyšší súd na uvedenom základe zistil, že je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., preto podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil porušenie zákona v ustanovení § 2 ods. 10 Tr. por. a § 34 ods. 1 Tr. por. v neprospech obvinenej Ing. M. E., podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté rozhodnutie, jemu predchádzajúci rozsudok okresného súdu a všetky nadväzujúce rozhodnutia, pričom zároveň podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Bratislava I vec v potrebnom rozsahu prerokovať a rozhodnúť.

Dovolací súd rozhodol vo veci na neverejnom zasadnutí a následne tento rozsudok vyhlásil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.